

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

Ryzyko powodzi w ubezpieczeniach rolnych

Warszawa, wrzesień 2024 r.

Ryzyko powodzi w ubezpieczeniach rolnych

Występujące obecnie na Dolnym Śląsku i południu naszego kraju powodzie i podtopienia spowodowały ogromne straty również w gospodarstwach rolnych, budynkach rolnych, zwierzętach gospodarskich, jak i uprawach rolnych. Ważne zatem jest przypomnienie co można zrobić po zalaniu i z jakiego ubezpieczenia zgłosić szkodę.

Z jakiego rodzaju ubezpieczenia może skorzystać rolnik w razie powodzi?

W rolnictwie mamy do czynienia zarówno z ubezpieczeniami mienia:

- 1) **obowiązkowymi**, takimi jak:
 - ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego,
 - ubezpieczenie upraw i zwierząt gospodarskich
- 2) **dobrowolnymi**, które uzupełniają obowiązkową ochronę działalności rolniczej.

Obowiązkowe ubezpieczenie budynków rolnych

- Zasady zawierania i wykonywania umów obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych, w tym także powodzi są regulowane przepisami ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych¹.
- Obowiązkowy charakter wskazuje art. 59 ww. ustawy, zgodnie z którym *rolnik jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego, od ognia i innych zdarzeń losowych, w tym powodzi.*
- W świetle zapisów ww. ustawy **szkody powodziowe** to *szkody powstałe wskutek zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących lub stojących.*

¹ Ustawa z dnia 22 maja 2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2500),

- Szkody powodziowe – w ubezpieczeniu obowiązkowym budynków rolniczych – ustala się w oparciu o informacje uzyskane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, zaś w przypadku braku możliwości uzyskania takich informacji przyjmuje się stan faktyczny i rozmiar szkód świadczący o działaniu tych zjawisk (vide art. 67 ust. 3 ustawy).
- **Nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu:**
 - budynki o powierzchni poniżej 20 m²,
 - budynki, których stan techniczny osiągnął 100% normy zużycia,
 - budynki, które nie zostały jeszcze pokryte dachem,
 - budynki przeznaczone do rozbiórki na podstawie ostatecznych decyzji właściwych organów oraz
 - namioty i tunele foliowe

Obowiązkowe ubezpieczenie upraw

- To ubezpieczenie również regulowane w ustawie o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich².
- Stosownie do przepisów ww. ustawy - każdy rolnik, który uzyskał płatności bezpośrednie do gruntów rolnych tzw. dopłaty bezpośrednie, zobowiązany jest do zawarcia umowy ubezpieczenia przynajmniej 50% powierzchni upraw od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez: powódź, suszę, grad, ujemne skutki przezimowania lub przymrozki wiosenne (vide art. 10c ustawy).
- Obowiązek ubezpieczenia upraw dotyczy: **zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych**, od zasiewu lub wysadzenia do ich zbioru.

² Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (t.j. Dz. U z 2019 r., poz.477),

- Rolnik może starać się o odszkodowanie w ramach ubezpieczenia obowiązkowego upraw, gdy straty w plonach spowodowane przez powódź wyniosą co najmniej 10%.

Uwaga!

Ubezpieczyciel może odmówić wypłaty odszkodowania, np. w przypadku zaniedbań rolnika w prowadzeniu uprawy.

Ubezpieczenie zwierząt gospodarskich

Także zwierzęta gospodarskie, będące w posiadaniu rolnika są obejmowane ochroną ubezpieczeniową. Na podstawie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich – podobnie jak w przypadku ubezpieczenia upraw rolnych – stosowane są bowiem z budżetu państwa także dopłaty do składek producentów rolnych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia dla produkcji zwierzęcej, tj. **bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń** - od wystąpienia zdarzeń losowych, w tym powodzi.

Natomiast przy **ubezpieczeniach dobrowolnych** należy pamiętać, że są one zawierane na podstawie stosowanych przez danego ubezpieczyciela - ogólnych warunków ubezpieczenia (OWU). Ważne jest zatem, aby dokładnie przeanalizować warunki swojej umowy. Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- zakres udzielanej ochrony, czy jest tam również ryzyko powodzi,
- sumę ubezpieczenia, która określa maksymalną kwotę, do jakiej odpowiada zakład ubezpieczeń,
- okres obowiązywania umowy,
- wyłączenia odpowiedzialności (tj. przypadki, kiedy ubezpieczyciel nie wypłaci odszkodowania),
- ograniczenia odpowiedzialności (tj. sytuacje, w których może ograniczyć wypłatę)
- powinności prewencyjne (tj. nałożenie na ubezpieczającego obowiązku określonego zachowania) oraz
- limity odpowiedzialności (tj. od jakiej kwoty maksymalnej ubezpieczyciel umówił się wypłacić odszkodowanie).

Wśród ubezpieczeń dobrowolnych możemy wymienić:

Dobrowolne ubezpieczenie upraw

W przypadku posiadania dobrowolnego ubezpieczenia upraw od zdarzeń losowych, w tym również ryzyka powodzi np. roślin ozdobnych/ogrodowych czy upraw zielarskich, szkody można zgłosić również w ramach tych ubezpieczeń.

Dobrowolne ubezpieczenie upraw szklarniowych

W ramach ubezpieczeń dobrowolnych upraw - możliwe jest uzyskanie odszkodowania za szkody w uprawach pod osłonami, tj. w szklarniach i tunelach (o ile obiekty te mają charakter trwałe i są wyposażone w instalacje lub urządzenia ogrzewające). W przypadku posiadania takiego ubezpieczenia, rolnik będzie mógł także uzyskać odszkodowanie za straty spowodowane przez powódź, wyrządzone w uprawach szklarnianych.

Ubezpieczenie agrocasco

To dobrowolne ubezpieczenie maszyn rolniczych będące odpowiednikiem ubezpieczenia autocasco. Przedmiotem ubezpieczenia agrocasco mogą być wszystkie sprzęty rolnicze wykorzystywane w gospodarstwie (a więc zarówno maszyny z napędem własnym, bez napędu własnego lub inny sprzęt rolniczy), w tym np.: kombajny do zbioru płodów rolnych, ciągniki i przyczepy rolnicze czy narzędzia i agregaty uprawowe.

Obowiązki ubezpieczonego

Posiadając ubezpieczenie trzeba pamiętać, że na ubezpieczającym spoczywa obowiązek minimalizowania (ograniczania) rozmiarów szkody. Ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany do podjęcia pewnych działań w celu ratowania ubezpieczonego mienia oraz zapobieżenia szkodzie bądź zmniejszenia jej rozmiarów, gdy ta już nastąpiła. Działania ubezpieczonego powinny być przede wszystkim ukierunkowane na ratowanie życia i zdrowia Ludzi, a następnie na podjęcie działań zmierzających do ratowania dobytku poprzez podjęcie działań zmierzających do odwrócenia, zminimalizowania szkody bądź jej

skutków. Koszt działań prewencyjnych (zapobiegawczych) obciąża ubezpieczyciela, który pokrywa również koszty mające na celu ograniczenie rozmiaru szkody. Za umyślne albo wynikające z rażącego niedbalstwa niewykonanie tego obowiązku ubezpieczyciel może uwolnić się od odpowiedzialności. Zakład ubezpieczeń zobowiązany jest do refundacji kosztów wynikłych z działań zmierzających do minimalizowania szkody bądź jej odwrócenia, co istotne niezależnie od wyniku tychże działań. Trzeba tylko pamiętać o udokumentowaniu rachunkami lub innymi dowodami (np. oświadczeniami świadków, sąsiadów) kosztów poniesionych w celu ratowania mienia (ograniczania rozmiarów szkody). Będzie to kluczowe i stanowiące podstawę do ich zwrotu przez ubezpieczyciela.

Jak zgłosić szkodę?

- 1) **Zrób zdjęcia** – istotne jest fotografowanie wszystkich szkód/strat. Wykonaj również zdjęcia obejmujące otoczenie miejsca szkody.
- 2) **Opisz szkodę** – napisz, kiedy i gdzie doszło do zalania, jaki jest rozmiar, zakres, charakter szkody.
- 3) **Załącz dodatkowe dowody (w miarę możliwości)** – np. informacje na temat warunków pogodowych (np. raporty meteorologiczne, artykuły prasowe, fotografie dostępne w Internecie z miejsca czy okolic zdarzenia).
- 4) **Zgłoś szkodę:**
 - **telefonicznie** – nie zwlekaj i bezpośrednio po zauważeniu szkody powiadom o niej. Numer telefonu do zgłaszania szkody zwykle zamieszczony jest na polisie ubezpieczeniowej lub na stronie internetowej ubezpieczyciela.
 - **online** – wiele zakładów ubezpieczeń i towarzystw ubezpieczeniowych umożliwia zgłaszanie szkody przez Internet lub za pośrednictwem aplikacji mobilnych.

- wypełnij **formularz zgłoszenia szkody** - możesz go otrzymać w wersji papierowej, jak również odnaleźć na stronie ubezpieczyciela w wersji online. Wypełnij wszystkie punkty formularza dotyczące danych osobowych oraz okoliczności zdarzenia. Pamiętaj o podaniu aktualnych danych kontaktowych. W przypadku zgłaszania różnych szkód należy pamiętać o dokładnym określeniu szkody w ramach konkretnej umowy ubezpieczenia, co z pewnością wpłynie na dalsze sprawne obsłużenie szkody przez ubezpieczyciela.
- **dołącz wymagane dokumenty**: potrzebne może okazać się dostarczenie kopii polisy ubezpieczeniowej, podanie wymiarów np. budynku, powierzchni uprawy, wysokości zalania, zalanych przedmiotów, zdjęcia mienia przed szkodą, szacunkowej wartości strat oraz innych wymaganych przez ubezpieczyciela dokumentów, w tym zaświadczeń służb o przeprowadzonych akcjach ratunkowych, zabezpieczających mienie lub informacji o stwierdzonych stratach.

Uwaga!

W związku z powodzią ubezpieczyciele uruchomili **szybkie ścieżki obsługi szkód (np. specjalne numery telefonów, infolinie czynne całą dobę, proste formularze rejestracji szkód czy preobsługę szkód)**. Warto zapoznać się ze szczegółami tych uproszczeń umieszczonymi na stronach internetowych ubezpieczycieli. Pozwoli to na sprawne zgłoszenie szkody i przystąpienie do prac porządkowych.

- **Udostępnij zalane mienie do oględzin**: dotyczy to szczególnie szkody o dużych rozmiarach). Warto również porozmawiać z rzeczoznawcą i być przy oględzinach wskazując mu zauważone szkody/straty.
- **Śledź status zgłoszenia szkody**: sprawdzaj status swojego roszczenia u ubezpieczyciela. W przypadku pytań lub problemów skontaktuj się z przedstawicielem ubezpieczyciela.
- **Zapoznaj się z decyzją**: przeanalizuj otrzymaną decyzję, a w razie potrzeby proś o dodatkowe wyjaśnienia i wnoś uwagi do otrzymanych wycen/kalkulacji.

5) O terminach

- W przypadku ubezpieczeń dobrowolnych termin zgłoszenia szkody znajduje się w OWU, jednak szkodę zgłoś najszybciej jak możesz.
- Uzbrój się w cierpliwość. Nawet najszczersze starania pracowników ubezpieczycieli i stosowane obecnie przyśpieszone/uproszczone procedury mogą nie być wystarczające przy ogromnej liczbie aktualnych zdarzeń.
- Przestrzeganie instrukcji udzielonych przez ubezpieczyciela i terminowe doręczanie wszystkich wymaganych dokumentów pozwoli na szybszą i sprawną likwidację szkody i wypłatę odszkodowania.
- W przypadku umów dobrowolnych - termin likwidacji szkody ustalony został w umowie. Ubezpieczyciel powinien podjąć decyzję o odszkodowaniu maksymalnie w ciągu 30 dni od dnia zgłoszenia szkody (a często wcześniej szczególnie w obecnie stosowanej uproszczonej procedurze), przy czym zapisy umowy mogą przewidywać terminy bardziej korzystne dla klientów. W przypadku bardziej skomplikowanych spraw lub dodatkowych informacji może to potrwać dłużej, jednakże w terminie 30 dni powinniśmy otrzymać tzw. kwotę bezsporną oraz zawiadomienie i wyjaśnienia w przypadku przedłużenia czasu trwania postępowania likwidacyjnego.
- W przypadku umów obowiązkowych – terminy wypłaty odszkodowania regulują przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie. Termin ten jednak może ulec wydłużeniu do 90 dni (w myśl art. 14 ust. 1 i 2 ww. ustawy).

Co w przypadku, gdy otrzymane odszkodowanie jest zbyt niskie?

- Wypłata odszkodowania tzw. kwoty bezspornej prawdopodobnie będzie wypłacona przez ubezpieczyciela szybko (czasami nawet następnego dnia lub w ciągu kilku dni w przypadku przyspieszonej procedury), jednak nie jest

to kwota, która umożliwi naprawienie poniesionej szkody w całości. Należyne odszkodowanie w pełnej wysokości powinno być wypłacone w ww. terminach likwidacji szkody.

- W przypadku, gdy ustalona wysokość odszkodowania jest niewystarczająca, należy złożyć **reklamację** od decyzji ubezpieczycieli, z opisem swoich zastrzeżeń i uwag.
- Zakład ubezpieczeń musi się do naszej reklamacji odnieść w ciągu 30 dni (w skomplikowanych przypadkach do 60 dni, informując nas wcześniej o przyczynach wydłużenia 30 dniowego terminu).
- Gdy postępowanie reklamacyjne nie przyniesie oczekiwanego rezultatu, można zwrócić się do Rzecznika z **wnioskiem o podjęcie interwencji** w przedstawionej sprawie.

Uwaga!

Wniosek taki:

- złożyć mogą osoby fizyczne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą;
- jedynie po wyczerpaniu trybu reklamacyjnego (odwołania w zakładzie ubezpieczeń);
- nie ma możliwości podjęcia interwencji na podstawie zgłoszenia telefonicznego;
- więcej wiadomości znajdziesz na stronie internetowej Rzecznika pod adresem:

<https://rf.gov.pl/dla-klientow/postepowania-interwencyjne/>.